

Πρέπει να ήταν τα πρώτα χρόνια της δικτατορίας. Το μαγαζί της Γιώργαινας του Γεροΐτου δε θυμάμαι για ποιο λόγο ήταν κλειστό εκείνο το καλοκαίρι, ίσως λόγω του σεισμού του 1967. Έτσι εκείνο το καλοκαίρι το χωριό δεν είχε καθόλου καφενείο. Το ρόλο του καφενείου ανέλαβε να παίξει ο μπάρμπα Νικόλας ο Καρανάσιος (Μπακούμης) με το μικρό του περιπτερο στην άκρη της πλατείας δίπλα στη βρύση.

Τα βράδια οι άντρες του χωριού, αφού δεν υπήρχε καφενείο, μαζεύονταν στη δεξιά πεζούλα της πλατείας καθώς μπαίνουμε στην είσοδο της πλατείας και όπως ερχόμαστε από την εκκλησία της Παναγίας. Ακριβώς στην είσοδο ήταν το περιπτερο και αμέσως μετά το περιπτερο συνέχιζε η πεζούλα όπως παραμένει και σήμερα χωρίς το περιπτερο πια. Έφυγε ο μπάρμπα Νικόλας έφυγε και το περιπτερο. Μαζεύονταν οι άντρες και κάθονταν στην πεζούλα, σχολίαζαν, συζητούσαν και πέρναγαν ευχάριστα τα βράδια τους, κάτω απ' τα λαμπερά αστέρια και τον ξάστερο ουρανό. Άνοιγε και ο μπάρμπα Νικόλας το μικρό του περιπτεράκι και πωλούσε τηνπραμάτεια του στους θαμώνες της πλατείας. Πραμάτεια φτωγή και ταπεινή, που αποτελούνταν κυρίως από στραγάλια ξεροψημένα και κανένα παστελάκι. Τίποτα άλλο. Υπήρχε βέβαια δίπλα και το δροσιστικό νερό της βρύσης που έρχονταν απ' τον Ποτιστή και ξεδιψούσε τους άντρες από τα ξεροψημένα στραγάλια του μπάρμπα Νικόλα.

Ένα τέτοιο βράδυ του καλοκαιριού είχαν μαζευτεί οι άντρες του χωριού στην πεζούλα της πλατείας και συζητούσαν όπως όλα τα βράδια. (Γυναίκες και παιδιά τότε δεν κάθονταν στην πλατεία όπως κάθονται σήμερα. Μόνο οι άντρες είχαν το προνόμιο να κάθονται στην πλατεία και στο καφενείο. Οι γυναίκες και τα παιδιά δικαίωμα πρόσβασης στην πλατεία είχαν μόνο στο πανηγύρι και στις γιορτές.)

Ξαφνικά, μέσα στη σιγαλιά και στην ηρεμία της νύχτας ακούστηκαν φωνές και κραυγές από την πλατεία. Τα αηδόνια, ο γκιόνης και η κουκουβάγια σιώπησαν μπροστά στην αναπάντεχη οχλοβουή. Έγινε σύρραξη και σύγκρουση των αντρών στην πλατεία με φωνές, σπρωξίματα, σηκώθηκαν και μερικές γκλιτσες στον αέρα και ίσως να έπεσαν σε κάποια κεφάλια και πλευρά μερικές γκλιτσειές. Για μερικά λεπτά της ώρας η πλατεία μετατράπηκε σε πεδίο μάχης. Το χωριό αναστατώθηκε και μεγαλύτερη αναστάτωση έφεραν οι κραυγές και τα ουρλιαχτά της Τασιάς που νομίζοντας πως έδειραν τον άντρα της, τον μπαρμπα- Κώτσιο, όρμησε προς την πλατεία από το φτωχικό της σπιτικό που βρισκόταν μια ανάσα απ' την είσοδο της πλατείας φωνάζοντας και ουρλιάζοντας με γοερές κραυγές: «Κώτσιο μου, σε σκότωσαν».

Έτρεξαν προς την πλατεία άντρες, γυναίκες και παιδιά με τα καντήλια στα χέρια να δούνε τι έγινε, άλλοι από περιέργεια και άλλοι από αγωνία για τους δικούς τους που βρίσκονταν στην πλατεία, στο κέντρο της αναταραχής και αναμπουμπούλας. Πολύς κόσμος κατευθύνθηκε περίξ των εισόδων της πλατείας, αλλά ο περισσότερος κόσμος μαζεύτηκε στην «παραπλατεία» του χωριού, δηλαδή στη σκαμνιά του μπάρμπα Λία του Καλαμαρή. Πράγματι, η σκαμνιά του μπαρμπα- Λία λειτουργούσε σαν παραπλατεία, σαν ανεπίσημη πλατεία. Στην επίσημη πλατεία συγκεντρώνονταν ο αντρικός πληθυσμός ενώ στην ανεπίσημη συγκεντρώνονταν τα γυναικόπαιδα. Εκεί στη σκαμνιά του μπαρμπα- Λία

μαζεύτηκε ο κόσμος για να μάθει τι έγινε, γιατί εν τω μεταξύ σταμάτησαν τα μαλώματα και οι τσακωμοί με την επέμβαση των ψυχραιμότερων και απλά συνεχιζόνταν οι συζητήσεις μεταξύ των ανδρών μέσα στην πλατεία σε έντονο ύφος.

Σε λίγο, να σου και φτάνει στη σκαμνιά, ασθμαίνων και αναστατωμένος, με ένα καντήλι (το ονομαζόμενο καζοκάντηλο) στα χέρια αγουροξυπνημένος και με την τσιακτσίρα και το γιλέκο μισοκουμπωμένα ο μπαρμπα- Μήτσος ο Κουρδομπούλας (Δημήτρης Τσάκαλος), κοντοστέκεται εκεί και λέει με τη βροντερή και διαπεραστική του φωνή:

«Τι το διάολο κάνουν έτς; Λύσσιαξαν οι διαόλοι απόψε και μαζέψαν παράωρα τσ γυναίκες με τα καζοκάντλα στο μπσοχώρ'! Δεν είναι δλια αυτή! Θα πάω στον Πατακό! Μ' χάλασαν κι τον ύπνο οι διαόλοι!

-Παρεξήγηση έγινε μπαρμπα- Μήτρο! του είπαν κάποιες γυναίκες που είχαν έρθει πιο μπροστά στη σκαμνιά και είχαν μάθει τα καθέκαστα.

-Τι παρεξήγησ' και κουραφέξαλα. Είναι δλια αυτή να τρώγονται σαν τσ γάτες και τα σκλια! Δεν μπορούν να κβεντιάσουν σαν ανθρώποι! είπε ο μπαρμπα- Μήτσος κουνώντας το κεφάλι του και κάθισε και αυτός για λίγο στη σκαμνιά και μετά ανηφόρισε για σπίτι του, γιατί την άλλη μέρα πρωί-πρωί έπρεπε να ανέβει στην καλύβα του στο κοπάδι του.

Πράγματι η όλη φασαρία μια απλή παρεξήγηση ήταν, αλλά μπορούσε να μετατραπεί οποιαδήποτε στιγμή σε άγριο ξυλοδαρμό αν δεν μεσολαβούσαν οι ψυχραιμότεροι. Δεν το 'χαν και σε τίποτα οι κακοτράχαλοι και σκληροί εκείνοι ορεσίβιοι άνδρες να σηκώσουν την γκλίτσα και να σου τη φέρουν στο κεφάλι και στα πλευρά ξεκινώντας από μια απλή διαφωνία πάνω στην κουβέντα και στη συζήτηση, όταν πολλές φορές αυτή η διαφωνία λειτουργούσε σαν αφορμή και πρόφαση για άλλες βαθύτερες διαφωνίες, εμπάθειες, κτηματικές διαφορές κλπ.. Ούτε ο μπαρμπα- – Κώτσιος δάρθηκε εκείνο το βράδυ. Τι να δείρει κανείς άλλωστε από τον μπαρμπα- Κώτσιο; που ήταν ολόκληρος πετσι και κόκαλο και έμοιαζε σαν κινούμενος άγιος. Ίσως να τον πήραν σβάρνα οι άλλοι τον μπαρμπα- Κώτσιο πάνω στην αναταραχή, να έπεσε κάτω ο μπαρμπα- Κώτσιος να έβγαλε κανένα βογκητό, το άκουσε αυτό η Τασιά η γυναίκα του και νομίζοντας ότι δέρνουν τον άντρα της, όρμησε σαν μαινόμενος ταύρος στην πλατεία. Το μόνο διασκεδαστικό όλης αυτής της κωμικής φασαρίας ήταν ότι αναστάτωσε προσωρινά τη γαλήνη και την ηρεμία των φτωχικών χωριανών μας και βεβαίως χάλασε τον ύπνο του γέρο-Κορδομπούλα και σε μένα(που ήμουν μικρό παιδάκι τότε) θα μένει πάντα αυτή η εικόνα με τη φοβερή και τρομερή μορφή του στη σκαμνιά με το καντήλι στα χέρια μέσα στην ηρεμία και τη σιγαλιά της νύχτας.

Μεσημέρι στην πλατεία

Τα παλιότερα χρόνια που δεν υπήρχε το ηλεκτρικό ρεύμα στα χωριά μας, οι άνθρωποι κοιμόντουσαν πολύ νωρίς το βράδυ (σχεδόν μόλις νύχτωνε ένεκα και των κοπιαστικών εργασιών της ημέρας) και ξύπναγαν πολύ νωρίς το πρωί. Το καλοκαίρι με τις ζέστες απέφευγαν τις αγροτικές και κτηνοτροφικές εργασίες τα μεσημέρια, οι γυναίκες έκαναν τις δουλειές μέσα στο σπίτι και όχι έξω στα χωράφια στη ζέστη, ενώ οι άντρες μαζεύονταν στο καφενείο στην πλατεία. Εκεί λοιπόν, έξω στην πλατεία, κάτω απ' τον ίσκιο της κληματαριάς και των δέντρων κάθονταν οι χωριανοί τα μεσημέρια. Άλλοι έπαιζαν χαρτιά (κολιτσίνα και ξερή), άλλοι παρακολουθούσαν αυτούς που έπαιζαν χαρτιά και άλλοι συζητούσαν. Ορισμένους άλλους κυρίως τους γεροντότερους εκεί που καθόντουσαν στην καρέκλα, στον καναπέ ή στα πεζούλια έρχονταν ο Μορφέας και τους νανούριζε γλυκά στις

αγκάλες του. Κοιμόντουσαν μακάρια και γλυκά με το στόμα ανοιχτό βυθισμένοι στα όνειρά τους. Θέαμα μοναδικό και ονειρεμένο. Δεν το 'χαν σε κακό οι ορεσίβιοι και σκληροτράχηλοι εκείνοι άνθρωποι να πάρουν τον υπνάκο τους για λίγο καταμεσής της πλατείας.

Πρωταθλητής της μεσημεριανής σιέστας (του μεσημεριανού ύπνου, που τελευταία οι γιατροί ανακάλυψαν τις πολλαπλές ωφέλειες στην υγεία του ανθρώπου και κυρίως στην καρδιά) ήταν ο μπαρμπα- Λίας ο Καλαμαρής και ακολουθούσε ο Αλέξης Μάνθος καθώς και άλλοι. Τότε και ο μπαρμπα- Λίας και Αλέξης Μάνθος (Κουτσογιάννης Αλέξης) είχαν και οι δυο από λίγα πρόβατα, 30-40 ο καθένας. Στάλιζαν το μεσημέρι τα πρόβατά τους στα πλατάνια δίπλα στο ρέμα, άφηναν εκεί και οι δυο τα κοπάδια τους και έρχονταν και «στάλιζαν» και αυτοί κατόπιν στον ίσκιο της πλατείας. Στάλιζαν τα κοπάδια στάλιζαν και οι τσελιγκάδες. Μερικές φορές μάλιστα τύχαινε να φύγει όλος ο κόσμος από την πλατεία –πήγαινε για το μεσημεριανό φαγητό- και ο μπαρμπα- Λίας συνέχιζε μακάρια τον ύπνο του στα πεζούλια της πλατείας και δεν πήγαινε στο κρεβάτι του σπιτιού του που βρίσκονταν μια ανάσα από την πλατεία. Ευχαριστιόταν καλύτερα τον μεσημεριανό ύπνο εκεί στην πλατεία, κάτω απ' τον ίσκιο των δέντρων και το γλυκό νανούρισμα από τη μουσική των τζιτζικιών.

Δεν έλειπαν οι πλάκες και τα αστεία πολλές φορές ανάμεσα στους θαμώνες της πλατείας. Θυμάμαι πολλές φορές τον γερο- Ηλία Κουτσογιάννη να κάνει πλάκα στον Καλαμαρή. Εκεί που κοιμόταν και ροχάλιζε, βυθισμένος στα όνειρά του στην πλατεία ο μπαρμπα- Λίας ο Καλαμαρής πήγαινε ο άλλος Λίας ο γερο- Κουτσογιάννης άναβε δυο τρία κεριά, τα στερέωνε πάνω σε μια μικρή στρογγυλή κοτρόνα και τοποθετούσε μετά την κοτρόνα με τα κεριά πάνω στην κοιλιά του Καλαμαρή. Ανάσαινε ο Καλαμαρής, ανεβοκατέβαινε η κοιλιά του, ανεβοκατέβαινε και η πέτρα με τα κεριά. Γέλια οι υπόλοιποι που βλέπανε το θέαμα. Όταν καμιά φορά ο μπάρμπα Λίας ο Καλαμαρής αγροικούσε την πλάκα με τα κεριά έλεγε μακάρια και γαλήνια: «Θα μ' βάλετε φωτιά ωρέ κερατάδες, μπουρλότο θα με κάνετε!». Την άλλη φορά ο Καλαμαρής έκανε αυτός πλάκα σε άλλους και κυρίως στον Αλέξη Μάνθο. Μια φορά κοιμόταν στην καρέκλα ο Αλέξης ο Μάνθος. Πάει σιγά-σιγά ο Καλαμαρής παίρνει ένα λιτάρι (μια λεπτή τριχιά θα λέγαμε) και δένει μαζί με άλλους στην καρέκλα τον Αλέξη, χωρίς αυτός να αντιληφθεί τίποτα. Μετά φεύγει και πηγαινει προς το σπίτι της Γιώργαινας, στη μηλοκοκκιά, για να φανεί ότι έρχεται δήθεν από το ρέμα (που στάλιζε το κοπάδι του Αλέξη) και φωνάζοντας δυνατά για να ακούσει ο Αλέξης.

«Α, ωρέ Αλέξ'! εσύ κμάσαι και τα πρόβατα αλωνίζ' τα σπαρτά; Τα πρόβατάς' μπήκαν μες στα σπαρτά τ' κόσμου. Σήκω Αλέξ' να πας να τα μαζώξεις» και φτάνοντας στον Αλέξη τον σκουντάει για να ξυπνήσει και να πάει να μαζέψει τα πρόβατά του.

«Τι λες μωρέ»! λέει ο Αλέξης και πετάγεται πάνω με αγωνία και τρέχει γρήγορα προς το ρέμα, όπου εκεί στάλιζε το κοπάδι του, παίρνοντας και κουβαλώντας μαζί του και την καρέκλα, χωρίς να μπορεί να τρέξει γρήγορα. Χαμός και γέλια οι υπόλοιποι.

«Α, ωρέ κερατάδες! Κάνετε πλάκα μαζί μου! Και συ, ωρέ Λία με κοροϊδεύεις;» λέει ο Αλέξης και γυρίζει πίσω με την καρέκλα δεμένη στα πόδια του.

Στέλιος Καρανάσιος